

22.10.2020.

26.10.2020.

27.10.2020.

29.10.2020.

доцент др Катарина Доловић Бојић

ПОЈАМ ПРАВНОГ ПОСЛА
ВРСТЕ ПРАВНИХ ПОСЛОВА
ЗАКЉУЧЕЊЕ УГОВОРА КАО ДВОСТРАНОГ
ПРАВНОГ ПОСЛА (ПРЕГОВОРИ, ПОНУДА,
ПРИХВАТ ПОНУДЕ, ФОРМА УГОВОРА,
ПРЕДУГОВОР)
ВАЖНИЈЕ ВРСТЕ УГОВОРА

1. Појам правног посла

- Правни посао је изјава воље дата са циљем да се произведе правно дејство (правне последице) – настанак, престанак, пренос или измена субјективних права или обавеза.
- По некима у појам правног посла спада и привид – понашање које другом оправдано изгледа као изјава одређене воље ради правног дејства, иако то у суштини није.
- Минимум појма – једна изјава воље ради једног правног дејства. Али правни посао се може састојати и из више изјављених воља које се односе на више правних дејстава и потичу од више лица.
- Објаснити шта све није правни посао иако можда „личи“?

Појам правног посла

(1) Понуда продавца за продају стана → правни посао

Прихват понуде купца → правни посао

Уговор о продаји → правни посао

(2) Изјава младе → правни посао

Изјава младожење → правни посао

Уговор о браку → правни посао

1. Појам правног посла

- У појам правног посла спадају и пуноважни правни послови (они који производе дејство јер немају недостатак), али и непуноважни (они који производе дејство али могу бити поништени – рушљиви и они који су настали али не производе правно дејство – апсолутно ништави).
- У појам правног посла не улазе непостојећи правни послови јер они нису ни настали упркос створеном привиду да ипак постоје.

2. Појам воље и њене особине

- Да би воља произвела правно дејство она мора бити **правнорелевантна** – изјавилац мора имати **свест** (свест значи да лице поседује могућност да снагом свог ума схвати домашај свог акта) и **намеру** (да његова изјава произведе одређене последице).
- Воља мора имати одређене **особине**:
  1. **озбиљна** – „нема шале код правног посла“;
  2. **стварна** - привидна;
  3. мора се односити на нешто што је **могуће**;
  4. мора да потиче од лица које има **пословну способност** (или овлашћење за заступање);
  5. у одређеној **форми** код формалних правних послова.
  - 6.* слободна – иако је манљива посао постоји, али није пуноважан (рушљив) – осим код физичке принуде која искључује вољу (непостојећи);
  - 7.* мора се односити на нешто што није забрањено правом или моралом – тада посао постоји, али је непуноважан - ништав.

3. Унутрашња и изјављена воља

- Унутрашња воља - стварна воља, оно што заиста желимо; док је не изјавимо, не може производити правна дејства.
- Изјављена воља – оно што смо изјавили и о чему сва трећа лица једино и могу стећи сазнања; Најчешће изјављујемо оно што заиста хоћемо, али некада намерно или случајно то не мора бити тако.
- Теорија воље – правни посао обавезује због воље; када изјава не одговара вољи нема ни правног дејства.
- Теорија изјаве – правни посао обавезује због изјаве; изјава увек обавезује, на њу се увек надовезују правне последице чак и онда када не одговара стварној вољи;
- Истина је негде на средини.
- Менталне резерве и мане воље.

4. Начини изјављивања воље

- Изјава воље – акт којим једно лице испољава намеру да произведе одређено правно дејство.
- Каквим поступцима/актима/понашањем се то може учинити а да другима буде јасна наша намера. Због начина на који изјављујемо вољу и степена јасноће тог начина посматрано из угла других настаје подела, па се тако воља може изјавити изричито и прећутно:
  1. Изричита изјава – лице предузима такве акте којима директно показује постојање одређене намере. Смисао изјаве воље односно тог понашања је изванредан и једнозначан из саме изјаве, из самог испољавања; смисао не зависи од околности у којима је изјава дата и њено значење не зависи од околности случаја.
  2. Прећутна изјава (конклюдентне радње) – лице предузима такве акте на основу којих се индиректно, али сигурно може установити постојање одређене намере. Коју намеру изјавилац има закључујемо на основу околности случаја, а не на основу самог понашања.

4. Начини изјављивања воље

АКТИВНО ПОНАШАЊЕ – може се изјавити воља

Изричито изјављивање воље

**Прећутно изјављивање воље
(конклюдентне радње)**

ПАСИВНО ПОНАШАЊЕ – не може се изјавити воља (изузетици постоје)

тзв. Ћутање

4. Начини изјављивања воље

- Ћутање, чл. 42 ЗОО:
- (1) Ћутање понуђеног не значи прихватање понуде.
- (2) Нема дејства одредба у понуди да ће се ћутање понуђеног или неко друго његово пропуштање (на пример, ако не одбије понуду у одређеном року, или ако послату ствар о којој му се нуди уговор не врати у одређеном року и сл.) сматрати као прихватање.
- (3) Али, кад понуђени стоји у сталној пословној вези с понудиоцем у погледу одређене робе, сматра се да је прихватио понуду која се односи на такву робу, ако је није одмах или у остављеном року одбио.
- (4) Исто тако, лице које се понудило другом да извршава његове налоге за обављање одређених послова, као и лице у чију пословну делатност спада вршење таквих налога, дужно је да изврши добијени налог ако га није одмах одбило.
- (5) Ако у случају из претходног става понуда, односно налог није одбијен, сматра се да је уговор закључен у тренутку кад је понуда, односно налог стигао понуђеном.

Начини изјављивања воље

- Прећутно обнављање закупа
- Члан 596.
- (1) Кад по протеку времена за које је уговор о закупу био закључен, закупцац **продужи да употребљава ствар**, а закуподавац се томе **не противи**, сматра се да је закључен нов уговор о закупу неодређеног трајања, под истим условима као и претходни.

5. Перфекција правног посла

- Перфекција правног посла подразумева тренутак од када правни посао постоји, односно тренутак од којег изјава воље производи правно дејство.
- Због чега је битан час перфекције?
  1. од тог тренутка изјава воље производи правно дејство;
  2. у том тренутку се испитује испуњеност услова за пуноважност правног посла;
  3. поништај и оснажење имају дејство од тренутка настанка правног посла (*ex nunc*)...

5. Перфекција правног посла

- Који тренутак се узима за **час перфекције**? Критеријум: да ли се подударају фактичко и правно постојање изјаве.
  1. Некада је то **тренутак изјављивања воље** (дереликција у часу одбацивања ствари, тестамент у тренутку потписивања...). Неадресовани правни послови.
  2. Када се воља изјављује **присутном** – ономе ко одмах сазнаје садржину изјаве – фозички присутан, телефонски разговор, скајп. Изјава присутном перфектна је одмах у часу саопштавања.
  3. Када се воља изјављује **одсутном** – онај са ким изјавилац комуницира, али комуникација је таква да он не може, или може, али не мора одмах сазнати за садржину изјаве – слање изјаве поштом, факсом, смс-ом, имејлом, остављање поруке на телефонској секретарици. Да ли је час перфекције тренутак када је изјава састављена, предата пошти, или када је стигла и сазната од стране онога коме је упућена?
- Уговор као двострани правни посао закључен је онда када су се уговорне стране сагласиле о битним састојцима уговора – понуда се сматра прихваћеном када понудилац прими изјаву понуђеног да прихвата понуду. Тада настаје уговор јер је уговор у ствари прихваћена понуда.

6. Врсте правних послова

- Прости и сложени - по броју изјава воље из којих се правни посао састоји.
- Једностранни и двострани (уговори) – по броју страна које изјављују вољу, односно улога у правном послу. Сви прости су једностранни, али сви једностранни нису прости. Сложени могу бити и једностранни и двострани.
- Адресовани (уговори, понуда, прихват, отказ) и неадресовани (дереликција, окупација) – у зависности од тога да ли се изјава воље чини спрам неког или не.
- Теретни и добротини – да ли се даје нека накнада за оно што се добија или не;
- Правни послови међу живима (*inter vivos*) и за случај смрти (*mortis causa*) – да ли производе правно дејство за живота или након смрти твораца посла;
- Неформални (консенсуални) и формални
- Каузални и апстрактни – видљивост каузе као критеријум.

Формални и неформални правни послови

- Воља се може изјавити у сваком облику који је погодан да је учини разумљивом и недвосмисленом.
- Форма је начин на који стране уговорнице изјављују своју воље; облик испољавања садржине уговора; манифестација садржине.
- Неформални – воља може бити изјављена на било који начин;
- Формални – изјава мора бити дата у тачно одређеној форми да би уговор настао и производио правно дејство.

Формални и неформални правни послови

- Подела према последицама које настају за случај непоштовања форме:
  1. форма *ad solemnitatem*;
  2. форма *ad probationem*.
  - форма као прост доказ

- По начину настанка:
  1. законска;
  2. уговорена.

Форма уговора о промету (отуђењу) непокретности

- Закон о промету непокретности
- Промет непокретности (у смислу Закона) јесте пренос права својине на непокретности правним послом, уз накнаду или без накнаде.
- Уговор о промету непокретности се закључује у облику јавнобележнички потврђене (солемнизоване) исправе.
- Јавни бележник упозорава странке уколико увидом у евиденцију коју води суд утврди да постоји уговор о отуђењу исте непокретности од стране истог продавца.
- Обустава рада адвоката 2014. године као реакција на законска решења...да ли се нешто постигло?

Форма уговора о промету (отуђењу) непокретности

- Јавнобележнички потврђена(солемнизована) исправа – када јавни бележник на исправи о правном послу потврди да је одређено лице у његовом присуству својеручно потписало исправу и притом изјавило да садржина те исправе верно одражава његову правнорелевантну вољу, онда целокупна исправа има својство јавне исправе и суд се у случају спора, неће упуштати у оцену њене веродостојности.
- Јавнобележнички запис – исправа о правном послу коју саставља сам јавни бележник према ономе што каже субјект који тај посао предузима; нотар утврђује идентитет субјекта, поучава га о последицама предузимања правног посла и на прописан начин осигурава да субјект разуме садржину посла у који се упушта. Цела исправа има својство јавне исправе, пуну доказну снагу.
- Може ли уговор о отуђењу непокретности бити закључен у форми јавнобележничког записа?

26.10.2020. понедељак

1. Закључење уговора - преговори

- Преговори (чл. 30 ЗОО)
- Обичан разговор не обавезује, уговор је закон за стране уговорнице.
- Уговор се може закључити одједном у сусрету понуде и прихвата или после краћих и дужих преговора.
- Одлика преговора је њихова привременост.
- Преговарање је процес, а закључење уговора тренутак.
- Преговори **не обавезују** и свака их страна може прекинути кад год хоће, а закључењем уговора настају обавезе.
- Страна која је водила преговоре **без намере** да закључи уговор или која је водила преговоре са намером да закључи уговор, али је **одустала без основаног разлога** одговара за **штету** страни верној преговорима.
- Принцип **доказане**, а не претпостављене кривице.
- Кривица – одсуство намере или одустајање од намере без основаног разлога.

2. Закључење уговора - понуда

- Понуда(чл. 32, 33, 34, 35, 36, 37, 37 ЗОО)
- Понуда је предлог (изјава воље) за закључење уговора учињен одређеном лицу; изражаваће намере да се закључи уговор.
- На понуђеном је да прихвати или одбије понуду, а не и да мења предложене услове.
- Обележја понуде: 1. изјава мора бити дата са намером да се закључи уговор; 2. треба да садржи битне услове предложеног уговора; 3. ако се за уговор захтева нарочита форма и понуда мора бити учињена у том облику; 4. мора потицати од будућег уговорника (или лица овлашћеног за заступање); 5. мора бити упућена одређеном лицу (изузетка – општа понуда).
- Понудилац изражава намеру да се обавезе уговором, али када изјави понуду он и даље није обавезан да изврши оно што чини садржину уговора – биће тек када уговор и ако уговор буде закључен;
- Од обавеза које ће настати тек из закљученог уговора треба разликовати везаност за понуду. Јер, намера обавезивања је обележје сваке понуде, док везаност понуде није.

2. Закључење уговора - понуда

- Дејства понуде:

1. **подобност за прихватање**, то јест њеним прихватаом настаје уговор;

2. **везаност** понудом. Да ли смо везани учињеном понудом? Да ли нас понуда обавезује? Може ли се понудилац предомислити?

- Уколико се понудилац предомисли па након учињене понуде изјави да је одустао од намере да закључи уговор која изјава производи дејство? Не могу обе изјаве воље производити правно дејство јер су супротне садржине. Која ће производити дејство зависи од тога да ли се ради о повлачењу или опозиву понуде, односно од тренутка када је накнадна изјава дата.
- Законодавац не разликује појмове повлачења и опозива, већ познаје само појам опозива па га употребљава и онда када мисли на повлачење.

2. Закључење уговора - понуда

- **Повлачење понуде је увек могуће!**

О повлачењу се ради онда када понудиочева изјава са супротном намером стигне пре или истовремено са достављањем понуде.

- **Опозив је могућ само код опозивих понуда!**

О опозиву је реч уколико је накнадна изјава стигла понуђеном након што је примио понуду.

- **Неопозива понуда се не може опозвати, али то не значи да смо њој неограничено везани.**

- **Закључак:** Опозива се може опозвати након достављања понуђеном. Неопозива се не може опозвати након што је стигла понуђеном, али та везаност понудом не може трајати неограничено. Опозив исто може бити ограничена роком, али то је рок у којем понуда важи. У том року се може и прихватити, али и опозвати – ко је бржи.

2. Закључење уговора - понуда

Чл. 36 ст. 1 ЗОО:

Понудилац је **везан** понудом изузев ако је своју обавезу да одржи понуду искључио, или ако то искључење произлази из околности посла.

У нашем праву понуда је **неопозива**, али то је **диспозитивно правило** и понудилац га може мењати. Ако понудилац резервише право на опозив, понуда је **опозива** – али је и даље понуда!

- До када понуда обавезује (код неопозивих понуда)?
  1. У року који је одређен за њено прихватање.
  2. Уколико понудом није одређен рок, а понуда је учињена одсутном лицу, понуда везује понудиоца за време које је редовно потребно да понуда стигне понуђеном, да је он размотри, одлучи о њој и да одговор о прихватању стигне понудиоцу.
  3. Уколико је понуда учињена присутном лицу он мора одговорити на понуду без одлагања, осим уколико из околности случаја произлази да понуђеном припада рок за размишљање.

3. Закључење уговора – прихват понуде

- Изјава воље којом понуђени пристаје на понуду.
- Понудом закључење уговора започиње, прихватам се довршава.
- Понуда се сматра прихваћеном када понудилац прими изјаву о прихвату.
- Понуђени се може понашати на три начина: прихватити понуду, одбити понуду, ћутати на примљену понуду.
- Повлачење прихвата: ако понудилац прими изјаву о одустајању од прихвата пре или истовремено са изјавом о прихватању.

4. Закључење уговора - предуговор

- Предуговор
- Предуговор је уговор којим се предузима обавеза да се доцније закључи други, главни уговор. Обавезује се или једна или обе стране да ће закључити уговор одређене садржине између себе или са неким трећим.
- Ако се једна страна оглуши о своју обавезу, друга има право на тужбу суду. Наш законодавац прописује да ће на захтев заинтересоване стране суд наложити другој страни која одбија да приступи закључењу главног уговора да то уради у року који ће јој одредити.
- Шта уколико страна којој је суд наложио да приступи закључење то не учини? Законодавац не прописује санкцију.
- Како суд не може непосредно принудити туженог на давање изјаве воље, у теорији постоји став да његову изјаву мења судска одлука.
- Ипак, тачније је рећи да изјаву воље уговорника мења решење о извршењу, а да се уговор сматра закљученим од тренутка правноснажности пресуде.
- Закључење главног уговора може се захтевати у року од шест месеци од истека рока предвиђеног за његово закључење, а ако тај рок није предвиђен, онда од дана кад је према природи посла и околностима уговор требало да буде закључен.
- Предуговор не обавезује уколико су се околности од његовог закључења толико измениле да не би био ни закључен да су такве околности постојале у то време.

5. Закључење уговора – услови за настанак и пуноважност

- Да би један уговор настао и производио правна дејства неопходно је да буду испуњени услови у погледу:
  1. способности уговарања;
  2. сагласности воља;
  3. каузе (основа);
  4. предмета;
  5. форме (само код формалних уговора).

6. Важније врсте уговора

- Једнострано обавезни и двострано обавезни
- Комутативни и алеаторни
- Са тренутним и трајним престацијама
- Лични и нелични

Неважећи/Непуноважни/Неваљани правни послови непостојећи, ништави и рушљиви 27.10.2020.

- ЗОО употребљава појам “Неважност уговора”; одредбе садржане у одсеку о неважности уговора сходно се примењује и на друге правне послове.
- Да би се расправљало о пуноважности правног посла, неопходно је пре свега утврдити да је конкретни правни посао настао.
- Разлог за непуноважност постоји већ у тренутку предузимања правног посла/закључења уговора.
- Иако ЗОО говори о неважности (као и уџбеник), термин није најадекватнији. У неважеће не би спадали рушљиви, јер они “важе” (производе дејство) све док не буду поништени. Спадали би ништави, непостојећи и поништени (рушљиви који више не важе).
- Термин непуноважни обухватао би и ништаве и рушљиве; непостојећи нису ни настали па се не би могло говорити о њиховој пуноважности.
- Можда би термин правно неваљани уговор најадекватније одржавао оне правне послове који су или непостојећи или ништави или рушљиви.

Престанак правног посла

- Поништај (рушљивог) правног посла – судска одлука има конститутивно дејство

и

- Раскид уговора као двостраног правног посла – судска одлука може имати конститутивно или декларативно дејство у зависности од врсте раскида.
- У случају непостојећих и ништавих правних послова судска одлука имала би само декларативно дејство. Овде се не би могло говорити о престанку у правом смислу те речи (нарочито код непостојећих који нису ни настали).

Појам раскида уговора

- За разлику од разлога који доводе до непостојања, ништавости и рушљивости, разлог за раскид уговора се јавља након тренутка закључења уговора, тако да се раскидају само пуноважно закључени уговори.
- Раскид може бити:
- Споразуман;
- Једностран: раскид због неизвршења и раскид због промењених околности.

Непостојећи правни послови

- Термин непостојећи правни посао је правно непрецизан, јер или је нешто правни посао/уговор или није, али свакако не може бити посао/уговор који не постоји. Можда би прецизније било говорити о ситуацији “непостојања правног посла/уговора” или о “правном послу/уговору у настајању” или о “покушају настајања”.
- Стварају привид.
- Настали у Француској, у брачном праву...

Непостојећи правни посао

- правни посао којем недостаје неки суштински елемент; при чијем настајању нису били испуњени сви битни услови.
- не само да не производи правно дејство, него и више од тога, није ни настао; о непостојању би требало расправљати у оквиру услова за настанак правног посла, а не његове непуноважности.
- појам непостојећих правних послова није општеприхваћен; постоје мишљења да би требало остати на бипартитној подели на ништаве и рушљиве правне послове.

Непостојећи правни посао

- Недостатак сагласности воља као разлог за непостојање уговора:
чл. 63 ЗОО - “неспоразум”:
- “Кад стране верују да су сагласне, а у ствари међу њима постоји неспоразум о природи уговора или о основу или предмету обавезе, уговор не настаје”.
- ЗОО узроке неспоразума смешта у мане воље; у питању нису заблуде као мане воље, већ тзв. заблуде-сметње, односно заблуде-препреке.
- Заблуде-мане воље не спречавају настанак уговора већ доводе до његове рушљивости, док заблуде-препреке спречавају настанак уговора, јер су се воље мимоишле.

Заблуде - препреке

- *Error in negotio* (заблуда о природи уговора) – један уговорник мисли да закључује један уговор, а његов саговорник мисли на сасвим други уговор. Намеће се само један закључак – ниједан уговор није закључен; на пример, ако једна страна намерава да ствар прода, а друга верује да исту добија на поклон или на зајам, онда нема ни продаје, ни зајма, ни поклона.

Заблуде - препреке

- *Error in corpore* (заблуда о објекту) односи се на идентитет објекта уговора. Не ради се, дакле, овде о заблуди о предмету обавезе, већ о заблуди о предмету радње испуњења; на пример, купац мисли да купује стан на првом, а инвеститор мисли да му продаје стан на другом спрату.
- *Error in causam* (заблуда о каузи) представља нетачну представу о постојању каузе; на пример, уколико се неко обавезе да надокнади штету за коју није одговоран или закључи уговор о осигурање куће која је већ осигурана.

Непостојећи правни посао

- Недостатак пословне способности као разлог за непостојање уговора:
- 1. послови млађих малолетника изван оних које ПЗ предвиђа (багателни, корисни, неутрални);
- 2. послови старијих малолетника предузети без накнадне сагласности/одобрења законског заступника – храмајући, односно непостојећи правни послови; правни послови предузети без претходне сагласности/дозволе;
- 3. послови које правно лице предузме изван оквира своје правне способности.

НЕПОСТОЈЕЋИ ПРАВНИ ПОСАО

- Чл. 47 ЗОО

“Када је предмет обавезе немогућ, недопуштен, неодређен или неодредив, уговор је ништав”.

Чл. 52

“Ако основ не постоји или је недопуштен, уговор је ништав”.

У оба случаја би требало да стоји непостојећи уговор.

Непостојећи правни посао

- Недостатак *forme ad solemnitatem* доводи до непостојања, а не ништавости уговора.
- Чл. 73 ЗОО редовно се тумачи као могућност конвалидације ништавих уговора, иако се ради о случају неиспуњавања захтева у погледу форме.

Непостојећи правни посао

- Уговор који неко лице закључи као пуномоћник у име другог без његовог овлашћења за заступање је непостојећи уговор, осим уколико га неовлашћено заступани не одобри накнадно.
- Разлог: нема правнорелевантне воље – нема уговорне стране.

Непостојећи правни посао

- Привидни правни послови су они који се не закључују стварно, јер учесници посла не желе та правна дејства. Учесници имају за циљ да се у спољном свету створи уверење да је правни посао предузет и да производи правно дејство.
- Ако је привидни посао једини, назива се фиктивним правним послом, а ако је њиме прикривен неки други посао, онај који странке стварно желе, назива се симуловани.

Непостојећи правни посао

- није настао и не производи правна дејства;
- судска одлука је само утврђујућа (декларативна);
- стране не могу бити судским путем натеране на извршење; права и обавезе не настају ни као цивилне ни као природне; обавеза на повраћај примљеног.

Ништави правни послови

- **Забрањени правни послови/правом или моралом/правом и моралом, односно незаконити или/и неморални правни послови; трговина људима, продаја дроге, обећање награде за случај да се изврши нека недопуштена радња, уговор којим се одређује краћи или дужи рок застарелости, куповина “младе” ...**
- **Зеленашки уговор – неморалан и незаконит: “Ништав је уговор којим неко, користећи се стањем нужде или тешким материјалним стањем другог, његовим недовољним искуством, лакомисленошћу или зависнишћу, уговори за себе или за неког трећег корист која је у очигледној несразмери са оним што је он другом дао или учинио...”, чл.141 ЗОО.**

Ништави правни послови

- Текстурална ништавост („нема ништавости без текста“) – ситуације у којима је законодавац изричито прописао ништавост;
- Виртуелна ништавост – ништавост која није изричито прописана, али њу суд утврђује у сваком конкретном случају упоређујући садржину конкретног правног посла са императивним нормама и добрим обичајима.

Ништави правни послови

- Делимична ништавост, чл. 105 ЗОО:
  - (1) Ништавост неке одредбе уговора не повлачи ништавост и самог уговора, ако он може опстати без ништаве одредбе, и ако она није била ни услов уговора ни одлучујућа побуда због које је уговор закључен.
  - (2) Али ће уговор остати на снази чак и ако је ништава одредба била услов или одлучујућа побуда уговора у случају кад је ништавост установљена управо да би уговор био ослобођен те одредбе и важио без ње.

Ништави правни послови 29.10.2020.

- Настали су за разлику од непостојећих, али не производе правна дејства;
- Суд о ништавости води рачуна по службеној дужности; евентуална судска одлука је декларативна;
- Стране не могу судским путем бити натеране на извршење; права и обавезе не настају ни као цивилне ни као природне.

Ништави правни послови

- Последице ништавости уговора, чл. 104 ЗОО:
  - обавеза на повраћај примљеног по основу ништавог уговора;
  - суд може одбити захтев несавесне стране на повраћај онога што је дала другој страни;
  - суд може одлучити да друга страна оно што је примила по основу забрањеног уговора преда општини (личи на кривично право!?).

Рушљиви правни послови

- Спадају у непуноважне, али не може се рећи да су неважећи; они производе правно дејство све до тренутка док не буду поништени (уколико уопште буду поништени); каже се да је њихова судбина неизвесна од тренутка када настану до тренутка када буду поништени или конвалидирани.
- Производе дејство од самог почетка, упркос недостатку који имају; стварају права и обавезе...

Рушљиви правни послови

- Поништај
- Страна у чијем је интересу рушљивост установљена може подићи тужбу за поништај у субјективном року од годину и објективном року од три године; право да се захтева поништај је преображајно право; рок за поништај је преклузиван; судска одлука има конститутивно дејство; поништај дејствује ретроактивно (утицај поништаја на стечено право својине прибавиоца и трећег лица – тзв. домино ефекат као удар на сигурност правног промета);
- Изузетак: вансудски поништај рушљивог уговора.

Рушљиви правни послови

- Конвалидација – накнадно оснажење рушљивог правног посла; правни посао постаје пуноважан; не може се више поништити; правна дејства опстају, “учвршћују се”.
- Вољна конвалидација – уколико се страна која има право да захтева поништај одрекне тог свог права; извршење уговора.
- Законска конвалидација – наступа по сили закона истеком рока у којем је поништај могао да се захтева.
- Изјашњење позване уговорне стране да остаје при уговору (код вансудског поништаја).

Рушљиви правни послови

- Чл. 111 ЗОО

“Уговор је рушљив кад га је закључила страна ограничено пословно способна, кад је при његовом закључењу било мана у погледу воље страна...”

- Правни послови старијих малолетника закључени без сагласности законског заступника су храмајући, јер не производе правно дејство док не добију сагласност; рушљиви производе правно дејство од тренутка настанка.

Рушљиви правни послови

- Мане воље које доводе до рушљивости:
- Битна заблуда: заблуда о битним својствима предмета, заблуда о личности (лични уговори), заблуда о побуди (доброчини уговори), као и заблуда о оним околностима које се по обичајима у промету или по намери странака сматрају одлучним, а страна која је у заблуди не би иначе закључила уговор такве садржине.
- Превара
- Принуда

Рушљиви правни послови

- Прекомерно оштећење

Конверзија уговора

Чл. 106 ЗОО.

Када (1) ништав уговор испуњава услове за (2) пуноважност неког другог уговора, онда ће међу уговарачима важити тај други уговор, ако би то било у сагласности са (3) циљем који су уговарачи имали у виду кад су уговор закључили и ако се може узети да би они закључили (4) тај уговор (5) да су знали за ништавост свог уговора.

- У ком тренутку долази до конверзије – замене претварања неваљаног уговора у „заменски“?
- Који уговори могу бити конвертовани?
- Које услове законодавац захтева за примену института конверзије?
- Конверзија:
  1. законска - неспорно
  2. вољна - неспорно
  3. судска (?!)

Конвалидација уговора

- Рушљиви уговори – правило
- Правно неваљани нерушљиви уговори – изузетак:
  1. Конвалидација ништавог уговора – чл. 107 ЗОО
  2. Конвалидација непостојећег уговора – чл. 73 ЗОО